

Nr 163

Av herr Henningsson m. fl., angående upptagande av namn på kandidatlista vid allmänt val.

(Lika lydande med motion nr 126 i Första kammaren)

Vissa av de ändringar riksdagen under årens lopp funnit anledning göra i vallagarna har syftat till att förhindra sådana manipulationer, vilka visserligen inte stått i formell strid med lagbestämmelsernas ordalydelse men väl med de intentioner som bedömts ha varit vägledande vid ifrågavarande lagars tillblivelse. Exempel härpå erbjuder bl. a. riksdagens tidigare behandling av frågan om registrering av partibeteckning och skydd av sådan.

Från kommunalvalet 1966 är flera fall kända, där enskilda personers namn — utan deras eget medgivande och vetskap — förts upp bland kandidaterna på listor upprättade av grupperingar med vilka vederbörande uppenbarligen inte haft eller önskat ha något gemensamt. Så har det exempelvis på en del platser i landet förekommit att samlingslistor, upptagande medlemmar från olika, med varandra konkurrerande partier, distribuerats till väljarna. Avsikten torde i dessa fall ha varit att tillgodogöra sig det propagandavärde, som kan vara förenat med en betrodd och välrenommerad persons namn. Listorna har oftast släppts ut endast någon dag före valet. Möjligheterna att genom pressen eller på annat sätt nå ut med klagörande information till allmänheten har därför varit mycket begränsade.

Varken lagen om val till riksdagen eller kommunala vallagen lägger något hinder i vägen för det beskrivna förfarandet. Enligt vår mening är detta från flera synpunkter otillfredsställande. Det inger sålunda starka betänkligheter att den enskilde saknar skydd mot att hans namn och anseende utnyttjas för syften, som han själv inte sympatiserar med eller är motståndare till. Vederbörande vållas inte sällan — vilket erfarenheter ger belägg för — betydande obehag. Den omständigheten att hans namn förekommer på en lista tillsammans med andra politiska gruppers representanter kan också medföra, att han mot sin vilja medverkar till att en politisk meningsmotståndare vinner inträde i den beslutande församling valet avser. En annan allvarlig aspekt på företeelser av det nämnda slaget är att de bland allmänheten kan vara ägnade att misskreditera såväl det demokratiska styrelseskicket som politiken.

När vallagens bestämmelser om valbarhet, avsägelserätt m. m. utfor-

mades, torde det inte ha föresvävat lagstiftarna att enskild persons namn skulle komma att bli utnyttjat på angivet sätt. Enligt vår bedömning har antalet fall av namnmissbruk ökat, vilket inger oro för framtiden. Det sagda anser vi tala för en lagstiftning varigenom enskild person får sitt namn skyddat mot otillbörligt utnyttjande i samband med att kandidatlistor till allmänna val upprättas.

Problemet har här främst tagits upp med utgångspunkt från de erfarenheter kommunalvalet givit, men det är i princip detsamma vid val till riksdagen. Alldenstund spörsmålet har beröringspunkter med ett flertal andra frågor, vilka är reglerade i vallagarna, synes det nödvändigt att frågan genom utredning prövas i sitt vidare sammanhang.

Med hänvisning till vad som anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning rörande möjligheterna att i lagen om val till riksdagen samt i lagen om kommunalval infoga bestämmelser som förhindrar att enskild persons namn otillbörligt utnyttjas vid upprättandet av kandidatlistor.

Stockholm den 20 januari 1967

<i>Einar Henningsson (s)</i>	<i>Eric Svenning (s)</i>	<i>Hans Levin (s)</i>
<i>Gusti Gustavsson (s)</i>	<i>Anna-Greta Skantz (s)</i>	<i>Erik V. Johansson (s)</i>
<i>Gunnar Engkvist (s)</i>	<i>Mary Holmqvist (s)</i>	<i>Hugo Bengtsson (s)</i>
<i>Joh. Blidfors (s)</i>	<i>Börje Nilsson (s)</i>	<i>Villiam Björk (s)</i>
<i>Eric Jönsson (s)</i>	<i>Hans Jönsson (s)</i>	
		i Arlöv